

Advokat Sverre E Koch

Riksadvokaten
Pr e-post

Kringsjåveien 11 A
1358 Jar
Mobil: 90141562
E-post: sverre@advokatkoch.no

Jar 27. desember 2017

HØRINGSUTTALELSE, JF «EVALUERING AV TRANSOCEANSAKEN».

Jeg viser til Riksadvokatens brev av 21.09.2017 der det bes om høringsuttalelser vedr særlig de tiltak mv som Utvalget som avga rapporten kom med. Riksadvokaten skriver at «Også andre forslag til forbedringstiltak enn de som er berørt i rapporten, er av interesse.» Min høringsuttalelse hører til denne kategori, da jeg mener at det ikke var noen god løsning at Riksadvokaten var ankeinstans for min klage på Spesialenhetens henleggelse av min anmeldelse av aktor i Transoceansaken. Jeg vil bruke min anmeldelse som eksempel som underbygger mitt standpunkt.

1 INNLEDNING

Bakgrunnen for etableringen av Spesialenheten for politisaker er at medarbeidere i politiet og påtalemyndigheten ikke skal etterforskes eller at tiltale spørsmålet skal avgjøres av «sine egne». Habilitetshensyn er derfor helt sentralt, jf f.eks NOU 2009:12 («Finstadrapporten»), se særlig pkt 6.4.5 på s 83 flg.

Fordi de fleste anmeldelsene til Spesialenheten gjelder medarbeidere i politiet, vil Riksadvokaten generelt sett være habil for slike saker. Det stiller seg annerledes når det er medarbeidere i påtalemyndigheten som er anmeldt, og særlig for de påtaleorganene som er direkte underlagt Riksadvokatens instruksjonsmyndighet slik som Økokrim er.

2 RIKSADVOKATENS ROLLE I TRANSOCEANSAKEN

2.1 Utvalgets synspunkter

Utvalget har behandlet dette i pkt 15 i rapporten, der det bl.a står på s 108/109:

«Etter at anmeldelsen mot hovedaktor ble oversendt Spesialenheten for politisaker, finner utvalget at det var relativt begrenset hva Riksadvokaten kunne gjøre. Riksadvokaten ville være klageinstans for Spesialenhetens avgjørelse. Det var derfor ikke naturlig for Riksadvokaten å gripe inn i de påtalemessige vurderingene av Transocean-saken før Spesialenheten hadde truffet sin avgjørelse og det eventuelt var klaget over denne. Riksadvokaten ville ellers kunne få en uheldig dobbeltrolle i behandlingen av saken.»

Etter mitt syn underbygger dette min innvending til at Riksadvokaten er ankeinstans; Det er ikke da lenger mulig å utøve den overordnede påtalesfunksjonen som er Riksadvokatens sentrale oppgave. Det blir bakvendt når utvalget mener at Riksadvokatens funksjon som ankeinstans blir mer «naturlig» å ivareta enn ledelsen av påtalemyndigheten.

2.2 Riksadvokaten var inhabil da min anke ble behandlet

Det er min mening at Riksadvokaten var inhabil da han besluttet å henlegge min anmeldelse. Hovedpunktene for denne påstanden kan oppsummeres slik:

- a) Jeg anmeldte aktor til Spesialenheten den 30. september 2014. Det var flere anførsler. Jeg skrev den 12. desember 2014 særskilt til Riksadvokaten og påpekte at aktor som følge av dette var uegnet til å ha ansvaret for ankesaken, og at Riksadvokaten måtte gripe inn for å få aktor fjernet. Jeg sendte kopi av brevet til Økokrimsjefen. Jeg avsluttet brevet slik:

«Dersom dette ikke gjøres, vurderer jeg å anmelde Riksadvokaten personlig for overtredelse av straffeloven § 3-25 nr 1 for tjenesteforsømmelse og «grov uforstand i tjenesten». Anmeldelsen vil i så fall også omfatte Økokrims sjef Trond Eirik Schea.»

Riksadvokaten anså dette som en «*eiendommelig passus*» fra min side i sitt svar ved Påtegningsark 22. desember 2014 - han anser seg vel hevet over oss andre når det gjelder å gjøre feil. Min påstand innebar imidlertid at Riksadvokaten fikk en egeninteresse i å konkludere med at min klage ikke skulle tas til følge. Hadde Riksadvokatens konklusjon blitt motsatt måtte Riksadvokaten ha regnet med at jeg ville anmelde ham og Schea. Jeg fulgte opp denne anmodningen om å fjerne aktor ved flere senere brev i 2015 og med ytterligere begrunnelser, bl.a at aktor var inhabil. Dette burde i seg selv vært tilstrekkelig til at Riksadvokaten anså seg inhabil, og kanskje særlig da han registrerte at det var mer hold i min anmeldelse enn han og Økokrimsjefen hadde lagt til grunn i sine svar til meg.

For ordens skyld så presiserer jeg at når jeg valgte ikke å følge opp saken mot aktor med privat straffesak og derved også for Riksadvokaten og Schea, så var det fordi jeg fikk medhold i sak; Som følge av den sterke kritikken som Riksadvokaten kom med som følge av min klage, ble aktor fjernet og den fra begynnelsen fullstendige skakkjørte straffesaken ble deretter trukket av Økokrim to dager senere. Dersom Riksadvokaten hadde tatt mine anmodninger til følge og satt seg inn i saken da, slik han måtte gjøre som ankeinstans, så ville straffesaken blitt stoppet ett år tidligere med betydelige samfunnsmessige, økonomiske og personlige besparelser.

- b) Riksadvokaten har instruksjonsmyndighet overfor Økokrim både iht straffeprosessloven og fordi Økokrimsjefen rapporterer til Riksadvokaten. Det er ikke bra at overordnet myndighet er den som avgjør påtalespørsmålet, jf pkt 1 ovenfor. For meg var det lite tilfredsstillende og avgjørelsen smakte av kameraderi, noe jeg også umiddelbart ga uttrykk for da jeg hadde mottatt Riksadvokatens avgjørelse, jf mitt brev av 5. januar 2016.
- c) Aktor i Transoceansaken og Riksadvokaten har begge to hatt praktisk talt hele sin yrkeskarriere hos påtalemyndigheten. For meg fremstår det som merkelig at når det er 1 års aldersforskjell og de begge har hatt sine arbeidssteder i Oslo, at de ikke er kjent med hverandre i en slik grad at Riksadvokaten også av den grunn var inhabil. Dette gjelder særlig fordi aktor var en sentral person hos Økokrim i en årrekke og bør ha deltatt på møter mv med Riksadvokaten.

Jeg mener at dette både spesielt i min sak men også på generelt grunnlag viser at Riksadvokaten ikke bør være ankeinstans i saker som gjelder anmeldelser av medarbeidere i påtalemyndigheten. Det er unødvendig at borgerne ikke har tillit til avgjørelsene pga inhabilitetsutfordringene som dagens ordning skaper.

3 TILTAK

Etter min mening bør Riksadvokaten derfor ikke være ankeinstans for klager som gjelder medarbeidere i påtalemyndigheten. Det må være viktigere at Riksadvokaten kan utøve sin lederrolle som øverste påtaleansvarlig enn å være ankeinstans for Spesialenhetens avgjørelser.

Det er sikkert ikke behov for eller fornuftig å etablere et særskilt klageorgan med dette som eneste oppgave. Det må for slike saker da være bedre at et annet statsadvokatembete enn der den anmeldte arbeider er ankeinstansen. Da vil det være en kompetent myndighet. Dersom lederen av dette embete håndterer de øvrige habilitetsforholdene på en profesjonell måte, så bør dette være en bedre ordning enn dagens ordning.

Da jeg mener at denne problemstillingen er viktig, så har jeg sendt kopi til Justisdepartementet.

Dersom det er spørsmål til dette brevet, kan jeg kontakte pr e-post eller pr mobiltelefon.

Med hilsen

Sverre E Koch

cc: Justisdepartementet